

# NAŠ DOM

Glasilo slovenske mladine.

Priloga „Slovenskemu Gospodarju“.

## Tovarišem—voditeljem.

Pripovedujejo, da je konj Arabcev priučen na klic, kateri je znan samo njegovemu gospodarju in katerega mu zašepeta samoteda v uho, kadar se nahajata v skrajni nevarnosti. Četudi je konj sicer najizbornejša kakovost, vključ temu upliva skrivnostni klic nanj tako, da napne svoje zadnje moči in s hitrostjo, ki je neverjetna, odtegne jezdeca preteči nevarnosti. Tudi mi Slovenci se nahajamo v skrajni nevarnosti. In klic, ki nas more rešiti in ki nas bo rešil, je dobro znan. Imenuje se: z verskim prepričanjem prepojena izobrazba! S tem klicem se ne bomo samo rešili, ampak bomo tudi zaščitili prehiteli svoje nasprotnike.

Med Nemci so nastala zadnja leta nova mladinska društva, ki zasledujejo namen, mladino telesno okrepiti in duševno izobraziti, toda za telesno okrepitev naj skrbijo pred vsem vaje v vojaški obliki in tudi dušna izobrazba je naj nekaka predizobrazba za vojaški stan. Zato tudi vojaška uprava rada pripušča da čustniki prevzamejo v teh organizacijah vodilna mesta. Skratka lahko rečemo, delovanje novih nemških mladinskih organizacij je nekoliko resnejše in pametnejše kakor navadne otroške vojaške igre. Najbolj znana društva te vrste so: Pfadfinder (potosledci), Wandervogel (ptice selivke), Wehrverein (bramborno društvo) itd. Taka društva lahko rastejo v vzduhu nadutih Prusov, ki mislijo, da so sedaj gospodje celega sveta in da morajo vsi Prusi do majhnih otrok v zibelki biti oboroženi, ako hočejo obdržati svoje gospodarstvo.

Nam Slovencem ni treba posnemati pruskonemskih prismojenosti. Kar je dobrega v označenih pruskih mladinskih organizacijah, to itak ponujajo že telovadni odseki našega Orla in mnogoštevilna naša izobraževalna društva. Le eno sredstvo, ki je uporabljajo Nemci ravno v naznačenih organizacijah, bi rad podčrtal ter priporočal našim slovenskim organizacijam, da se ga poslužujejo. To so poučni izleti. Orli kakor izobraževalna društva se jih lahko poslužujejo.

Poučni izleti! Ko grede mimo travnikov, ponovijo prirodoslovje, govorijo o namakanju travnikov, si razlagajo umetna gnojila; med njivami se pa učijo o kolobarjenju, o izmenjavanju in pridobivanju semen ter o pomanjkanju učitelja za poljedelstvo na Slovenskem Stajersku; v vaseh proučujejo, ali so stanovanja proti jugu ali vzhodu obrnjena, ali so hlevi novodobni ali stari škodljivi, in opazujejo, koliko so izdali klici po pravilnih gnojiščih; v gozdu do seveda dobilo gozdarstvo svoje mesto, v vinogradih vinogradništvo itd. Kjer je voditelj najbolj podkovan, tam bo tudi kajpada največ govoril. Sicer pa se je treba že prej temeljito pripraviti na pot, ki se jo misli ubrati. Če je bil prvi izlet dobro pripravljen, bo mladina prosila za nadaljne izlete. Vzbudila se ji je ljubezen do narave in želja, da jo doobra spozna. Taki izleti postanejo vir nove izobrazbe in začetek veselega društvenega življenja.

Vse poskušajte! Kar je dobrega, sprejmite!

## Mladina, obujaj spomine!

Nekdaj so naši očetje izročali žezlo knezom, da so vladali čez naš slovenski narod. Minilo je 500 let, ko je slovenski kmet zadnjikrat na Gosposvetskem polju ustoličil kneza Slovencev, Habsburžana Ernsta. Od tistega časa Slovenci nimamo več teh pravic in še mnogo drugih ne. Ko smo prišli v kuaje, kjer sedaj prebivamo, imeli smo celo kneze slovenske krvi. Spomine na te lepe in svobodne čase moramo letos prav pridno obujati in roditi bodo med nami krepko narodno samozavest. Naša mladinska društva pri tem delu napreji! Prirejajmo poučne slavnosti, na katerih se bo govorilo o ustoličenju koroških vojvod v slovenskem jeziku. Tvarino za gradivo najdemo v dr. Grušnovi: „Zgodovina slovenskega naroda“, ki jo je izdala Družba sv. Mohorja! Mladina napreji!

## Za mladeniče.

Za sedanjí čas. Dragi mi „Naš Dom“! Vsakokrat, kadar te čitam, se čutim nekoliko olajšanega, kadar zvem iz tebe o gibanju naše mladine. Zatorej Vas prosim, gospod urednik, sprejmite tudi moje skromne vrtice, namenjene naši ljubi mladini. Na vseh koncih in krajih slovenske zemlje se je začela mladina pridno organizirati in si ustanavljati razna društva. Najbolj pa je mladini potrebna „Sv. vojska“; vsakrati mora biti njen vreden član ako bode mladina trezna, tedaj se bodo polnile bralne sobe in praznilne gostilniške. In to bode res prava sreča. Razum malenkostne udarne si lahko udje „Svete vojske“ prihranijo veliko svoto denarja. V resnici se pa lahko reče „Sveta vojska“, ker njen vsakrati vreden član, se mora borovati z vso svojo močjo in silo zoper najhujšega sovražnika, ki pomori na tisoče in tisoče nesrečnih žrtev. Tudi v naši veliko-nedeljski župniji ni boljše. Ko so žganjarji zvedeli o naši treznosti, so bili kar v „Jufu“. Grajali so gospoda organista z vsami lažmi, kar jih trezni človek niti ne more umeti. Na primer: raznašali so po župniji tudi vest, oziroma laž, da je gospod organist kriv podražanja knopsa. Kaj ne, gospod urednik, ali ni tak človek pomilovanja vreden; ali je bilo to tako „grešno“, da, kadar je imel gospod organist zbirco, so se pustile pri raznih hišah protialkoholne knjižice in drugo dobro berilo? Komu ni bilo za knjižico, zakaj je je pa li vzlet? Mirno bi mu jo vrnil in konec besedi! Mislim tudi, da slavni veliko-nedeljski cerkveni odbor ne bo zameril našemu društvenemu voditelju. Zatorej, pošteni župljani, hitite pod krila „Svete vojske“, kjer ste v varnem zavetju. Z Bogom na delo zoper alkohol! — Velikonedelčan.

## Dekliški vrtec.

Spomini. Iz časa, ko sem pokušal v mestih tuje dobrote, ostalo mi je marsikaj globoko vkoreninjeno v srcu. Dopolite mi, drage mladenke, da vam povem žalosten zgled zapeljanega dekleta v tujem svetu. — Nekoga nedeljskega popoldne pridruži se mi v graških ulicah neznano dekle. Ogovori me v mili materinski ni, kar me je prav srčno razveselilo. Po daljšem razgovoru začne mi tožiti svojo nesrečo. „Služila sem v Spielfeldu več let; tam se zagledam v nekega fanta. Ko je ta odšel v mesto, zvalil me je seboj. V Spielfeldu mi je šlo dobro. Pa samo zavoljo njega sem šla sem in postala tukaj nesrečna. Ko to vidi, me začne sovražiti. Tudi službo izgubim in sebi primerne ne najdem. Oh...“ in bridko zajoka. „Ni mi živeti...“, dozdava se mi, jaz moram narediti konec temu življenju, če drugače ne...“, s samomorom. Oh...“ in zakrije plakaje oči. Začnem jo tolažiti in povdarjam grozo samomora. Toda ona tarna dalje: „Oh, jaz ne morem več...“, samo 35 krajevarjev še imam, ne stanovanja, ne hrane, že ves teden se nisem enkrat do sita najedla.“ — „Ali ne greste nič v cerkev“, jo osuplo vprašam. — „O ja, saj grem, pa molit ne morem. Nekega dne bila sem že tako obupana, da sem iskala že priložnosti, utopiti se. Nato grem v cerkev k Mariji Pomagaj. Četudi sem samo jokala, bila sem vendar potolažena za nekaj časa.“ Nato začne vnovič razlagati gorje, ki jo je doletelo, in vnovič jokati. Na potu obstane. „Oh, jaz ne morem dalje...“, jaz si bom končala življenje...“ Potem me spremlja še do mosta ob Kalvariji, tam sva se pa ločila. — Kako je sedaj z njo, ne vem. Dal Bog, da bi nobeni slovenskih deklet ne trebalo kedaj zapeljani tako bridko jokati in zraven skoraj obupati v nadlogah, ki se zlasti v tujem svetu kaj rade pridružijo nesrečnim.

Nedolžnost je tvoja največja lepota  
In čistost je tvoje najdražje blago;  
Ohrani jo, deklica, skrbno, da zmota  
Posvetna ti nikdar je vzela ne bo.

Za dekleta. Na deželni kmetijski gospodinjstvi šoli v Repnjah, postaja Vižmarje na Kranjskem, se zaključijo zimski gospodinjstvi tečaj dne 25. aprila t. l. Letni šestmesečni tečaj pa se prične dne 5. maja t. l. in bo trajal do dne 25. oktobra 1914. Sprejemajo se gojenke, ki so dovršile ljudsko šolo in izpolnile že 14. leto. Učenke ostanejo celi čas tečaja v zavodu šolskih sester in plačajo mesečno 30 K za hrano, stanovanje in drugo. Za obrabo pohištva in učil je plačati za cel tečaj enkrat 15 K. Prošnje za sprejem je vlagati pri vodstvu šole v Repnjah. Prošnjam je pridejati zadnje šolsko spričevalo, krstni list in zavestno izjavo staršev ali njih namestnikov, da bodo obdržali gojenko skozi celi tečaj v zavodu. Pripomnimo, da se uče gojenke teoretično in praktično vsega gospodinjstva, kot: kuhanja, šivanja in krojenja, vzgoje otrok, vrtnarstva, živinoreje, dela na polju in računstva pod vodstvom šolskih sester in strokovnih učiteljev deželnega odbora kranjskega.

Spomin iz šolskih let. Praznično popoldne. Zamišljeno gledam skozi okno v krasno razcvetajočo se prirodo. Tam v vrtu gredici bujno cveto živoreči ključki in nad vse mi lube polizne vijolice. A gori po bregovih so kar posuti šopki trobentic. Veselo življenje vlada povsod. Otroci se igrajo, skačejo in vrisujejo, veseleč se srečnega, brezskrbnega življenja. Komu bi li ne vzradovalo srce pri tem pogledu? I meni se razjasni oko in z veseljem se spominjam raznih dogodkov iz otroških, žal tako hitro minulih blaženih let. Imela sem takrat zvesto, iskreno ljubljeno prijateljico. Vedno sva bili skupaj; marsikako porednost sva učinili in ni je bilo skrivnosti, da bi si je ne zaupali. Često-krat sva zahajali na grajski vrt; njen oče — bil je namreč o-skrbnik v gradu — nama je dovolil, zahajati na grajski vrt, kadar ni bilo gospode v gradu. To vam je bilo veselja in sreče! Vsak kotiček sva povohali, vse pretaknili. Po lepo urejenih gredicah sva trgali cvetlice, se rajši pa — o! Evine hčerke — ako naju vrtnar ni videl, jabolke in hruške, ki so tako vabljivo gledale z vej dol na naju. A nekod bi jo kmalu izkupili. Bil je res vroč poletni, oziroma jesenski popoldan. Prišedši iz soparne šolske sobe, napotivše se takoj na grajski vrt. Vrtnarja, njega sva se najbolj bala, ni bilo nikjer v bližini; gotovo je bil na drugem koncu; zakaj vrt je precej obsežen. Takoj začne brezskrbno pobirati jabolka, katerih je v obilici ležalo po tleh. Baš sva napotile žepa in torbice, ko zagledam od daleč — o! groza! — vrtnarja, ki se nama urno bliža. Hitro opozorim prijateljico na nevarnost in bežali sva, da se je kar vse kadilo. Urno zavijemo okoli grajskega in glej srečo: tam v kotičku tik ograje stoji precej velika pasja hišica. Brez pomisleka se zbaševamo notri; takoj nato se prikaže izza vogla vrtnar, jezo preteč. A zastoj se je očitno za porednicama, ki so se mu škodoželjno smejale v pasji hišici. Počakali sva, da je odšel, potem sva se pa urno pobrale domov. Na vrt sva tudi poslej še vedno zahajale, a jabolka niso nikdar več pobirale; zakaj priznati moram, da nama je tu zgoraj opisani dogodek temeljito pregal vse skomline do njih. Vrtnar nama sicer tudi pozneje ni nič rekel, vendar sva se ga še bolj izogibale, zakaj sram naju je bilo. Vse čitateljice „Našega Doma“ iz srca pozdravljam — Jelka ob Savi.

Nekaj odlomkov iz mojega dnevnika. Dne 11. aprila 1914. Kako sem danes v šoli jokala! Se sedita, me pečejo oči. Ko sem pa svo, maši v šolskem postopju (danes je namreč nedelja) čakala na vajo za igro „Lurška pastirica“, postalo mi je dolg čas. A znata si ga okrajšam, si mislim, s katalogom e. s. Franciške. Ker večerj popoldne ni skoro nobena nič znala prirodoslovja, mo je zelo peklo, kakšen red sem dobila. Na svoje veliko veselje takoj najdem svoje ime in, o čuda, „prav dobro.“ Nekaj časa se pregledujem zapisnik, kar se skoro neslišno odpro vrata in, o groza, se pojavi e. sestra! Hitro bacnem katalog po mizi in se delam, kot da brišem prah. Sestra takoj vidi, da ni vse v redu. Začne me iprašerati in privijati, če sem gledala v katalog. Jaz, vsa rdeča, trdim, da ne. A sestra se ne da prepričati in mi nazadnje zagrozi, da, ako še naprej lažem, mi da slab red v vedenju. Po dolgem prigovarjanju naposled priznam in jo prošim odpuščenja, katero tudi dobim. Oh, ti nesrečna laž! Kako imaš kratke noge! Zelo me skrbi, kako se bove jutri gledale s sestro. Ah, naj bo kakor hoče. Lažem pa že nikdar več! — Na veliko soboto drugo leto: Danes sem morala namesto mame nesti jedila „v žegen“, kakor pravimo v našem kraju. Skoro sem počila sava-ga smeha. Ko so bila jedila blagoslovljena, je dekleta takohitro uberejo proti domu, da se je kar kadilo. Jerbasi na glavah so kar odskakovali; dekleta mislijo, katera bo najpreje doma, se

še tisto leto omoži! Pa nesreča nikoli ne počiva, tudi na veliko soboto ne. Ena, kosposko napravljena punca se v prevelikem diru upodtakne, pada, jerbas ji pada čez glavo in iz njega se pa zvali najprvo kolač, potem ajce, hren, dve klobasi, nekaj mesa in potem — barhentasto rdeče krilo. Me druga dekleta v smeh, ona pa vsa rdeča, še bolj kot njena kikirja, se hitro pobere s tal, pobese vso ropotiljo nazaj, razven jele, in jo hitro pobriše nam iz pred oči proti domu. Baharija je kmalu ponizana. — Toni T., Zdobrovska.

Sladka gora. Na Belo nedeljo je zakrli grob 20letno mladenko Marijo Nunčič. Zgodaj je posegla smrt v vrste mladega pevskega zbora, ki ji je v slovo zapel žalostinki pred cerkvijo in na grobu. Mladenke Marijine družbe pa so svoji družbeni tovarišici oskrbjele gniljiv pogrebni spreved, v katerem je množica ljudstva spremila mlado smrtno žrtev na pokopališče, kjer je primeren nagovor zaključil tužno pogrebno slovesnost. — Ko ne pevaš več v zemeljskem zboru, pevaj večno v angelskem koru!

## ORLI.

Bratom Orlom Podravskega okrožja. Orlom na Stajerski meji je poverjena velika naloga: odbijati morajo raznovrstne napade, ki Slovencem prete od Nemcev, oziroma nemškutarjev, in raznih protiver-skih strank, med katerimi je „Stajerčeva“ najbolj strupena. Sam sem že dostikrat videl, da so mladeniči tistih družin, v katerih se četa „Stajere“, najbolj surovi, neolikani in „Snops“ je njihov najljubši prijatelj. Zato, bratje, nikar ne obcuje ž njimi, pri njih se gotovo ne bodele nančili ničesar lepega k vojskemu surovosti in pijančevanju. Vsak odsek naj gleda, da bodo člani izpolnjevali načela „Zlate knjige“, kajti v vojski morajo biti vsi vojaki eee misli, ako hočejo doseči venec zmage. Tudi bi bilo svetovati, da bratje predsedniki raznih stajerskih odsekov pregledajo svoje vrste, ali ni morebiti v njih kakšnega izdajalca. Kaj naj store ž njimi, je jasno. — V „Mladost“ vedno čitam, da imajo okrožja posebne seje, h katerim so pozvani vsi okrožni odseki. Želeti bi bilo, da tudi pri nas uvedemo okrožne seje, h katerim bodo pošiljali odseki svoje zastopnike. Tako bo rastla naša edinost in z njo naša nezlomljivost proti sovražnikom. To želi — Orel z Dravskega polja.

## Društveni glasnik.

Braslovče. Tukajšnje okrožje Dekliških Zvez je imelo v nedeljo, dne 5. aprila, svoj občni zbor. Zastopane so bile vse zveze razven gomilске. Bile so tudi zastopnice iz Pake. Otvorila je zborovanje ter v navdušenih besedah pozdravila vse navzoče predsednica okrožja Terezija Sketa iz Braslovč. Tajnica Zofija Lukman iz St. Jurija ob Taboru je podala poročilo o delovanju, iz katerega smo spoznali, da je to okrožje eno izmed najdelavnejših na Stajerskem. Slavnostni govornik, pred. g. dr. Hohnjec, je nam jasno dokazal, da je glavni namen dekliških organizacij, vzgojiti dekleta za to, k čemur jih že usposablja ženska narava, namreč za socialno delo, med katero spada skrb za zdravje, potreba bolnikov, skrb za snago in lepoto domačega kraja ter krepost slovenskega ljudstva. Narodno-obrambno delo je tista točka, ki ji Dekliške Zveze morajo posvečevati glavno skrb. Sklep današnjega občnega zbora naj bo, delati na to, da se tudi pri nas v večjem številu osnujejo podružnice Slovenske Straže. Pozdrave je prinesla tudi zastopnica Dekliške Zveze iz Vranskega, Marija Salamon, katera nam je v lepem govoru orisala, kakšna naj bo naša prijaznost proti našim ljudem in nasprotnikom. Katarina Baumgartner je svarila mladenke pred jezičnostjo, naj bi se odstranila zlasti navada, da ne bi dekleta ob nedeljah in pa praznikih postajale pred cerkvijo. Vodjak Marija pozdravi mladenke v imenu braslovške Dekliške Zveze ter razpravlja na to, da je namen naše organizacije: prvič ohraniti in oživiti med nami pravo vero, drugič dobiti nam potrebno izobrazbo, tretjič vnamati dekleta za pošteno in krepkosto življenje, četrtič voditi nas k skupnemu delu v blagor naše domovine. H koncu je še predsednica, ki je vodila zborovanje, vabila vse brez izjeme pod ta prapor, kajti le tukaj najdejo izobrazbo, pravo veselje in pravo zabavo in da je srečna tista mladenka, katera spozna prelepi namen in pomen naših Dekliških Zvez. Zahvalila se je navzočim, zlasti pred. g. dr. Hohnjecu, domačim čč. gg. duhovnikom ter želela vsem zvezan in vsaki posebej vse najboljšo.

Smartin v Rožni dolini. Če že drugod ne povsod, vsaj v naši D. Z. vendar tudi pri nas napredujemo. Vedno nas je več. Tudi „Slovenski Gospodar“ že prihaja v vsako boljše hišo. Naj poročam iz našega društvenega delovanja v preteklem četrtletju vsaj najvažnejše. Shod smo imele v cerkvi in društveni sobi za vsak mesec. Vesele smo tukaj poslušale navduševalne govorce za nedolžno in pobožno življenje, zlasti za pravo ljubezen do Jezusa in Marije. V tem smislu so lepo govorile Cigelske, Pečnik in Kovač Anica. Pri božjem grobu smo oba dni po štiri in štiri belobelečene molile, pri veselem vstajenju pa nas je bilo opletelnih, z gorečimi svečami, gotovo črez sto. Na zadnjem sesianku, dne 13. aprila, smo zopet slišale mnogo podučnega za našo zemeljsko srečo. Pečnik Julka nas je vnamala celo za abstinenco, in upamo, da njene želje ne ostanejo neizpolnjene, ampak da se bo res, kar le moreče, storilo, da se tudi pri nas omeji toliko nesreč in trpljenja pri našašajoče pijančevanje. Smodej Marija pa je navduševala za geslo „Svoji k svojim!“ ter kazala, kako si Slovenci in katoličani največkrat sami vzgojimo najkrutejše sovraž-nike svojega milega jezika in svoje svete vere, ako nismo modri in zavedni.

Frankolovo. Naša Zveza je imela v minulem letu 4 shode, pri katerih so nastopali fantje govorniki, so predavali in deklamirali. Sklep skoro vsakega sestanka je bila poštena slovenska pesem, kakor: „Preljuba Frankolska dolina“ in druge. Tudi se je bralo včasih kaj podučnega iz kake stare številke „Našega Doma“ in „Zlate knjige.“ Nadalje je vzpizorila Mladeniska Zveza 4 igre in sicer: „Krmnar pri zvitem rogu“, „Zagubljeni sin“, „Junaki“ in „Pravica se je izkazala.“ Prvi dve igri so se še enkrat ponovili.

Dol pri Hrastniku. Dne 11. prosinca t. l. se je pri nas ustanovila Dekliška Zveza, h kateri je takoj v začetku pristopilo čez 40 deklet. Na ustanovnem shodu je govoril viš. g. dr. Josip Hohnjec, ki je s prirojeno veselostjo opisal živahno delovanje D. Z. po Spodnjem Stajerskem in ob enem priporočal, da bi se tudi me mladenke novoustanovljene D. Z. na Dolu poprijele z vso vnamo versko in narodno-obrambne dela. V odbor so bile izvoljene: predsednica Marija Grašak, podpredsednica M. Orožen, tajnica Ter. Korbar, namestnica Cec. Knez, knjižničarka Krist.